

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem čeku. uradu št. 13.633.

Dr. V. Kukovec:

Kaj sem v Središču govoril, ko sem doživel prisrčne ovacije?

Mariborski »Tabor« je o proslavi zmage obeh naprednih strank (demokratske in samostojne kmetijske) pri občinskih volitvah 12. t. m. objavil poročilo pod naslovom »Protest trga Središča zoper kršenje ustave«. O mojem govoru je omenil, da je izvenel v oster protest zoper kršitev ustave, katero izgrava nova vlada s poskusom degradacije mariborske oblasti. Res je, da se je zbrani narod soglasno pridružil mojemu protestu in je bila sprejeta tudi tozadevna resolucija. »Tabor« je pa ljubno pripomnil, da sem jaz izven protesta zoper degradacijo mariborske oblasti v mojem, baje globoko zasnovanem govoru, očrtal stališče narodnih strank napram novi politični situaciji ter podal dobro premišljene smernice za nadaljno delo in da so mi zlasti ob mojem slovesu bile prirejene spontane in prisrčne ovacije. Mislim, da spoštovanje pred svobodo prepričanja, katero bi morali naprednjaki v vsakem slučaju gojiti in interes narodnih strank zahtevati, da smem poročati tudi o omenjenih smernicah. Tozadevno sem se brez ugovora zbranega naroda skliceval na vsebino mojega spisa, objavljenega z odobranjem v »Taboru« in »Novi dobi« meseca avgusta lanskega leta, torej ne ob času demokratsko-klerikalne, ampak homogene radikalne vlade.

Povdarjal sem, da se mi zdi potrebno danes zahtevati od naprednjakov istotako opreznost glede njih odločitev in upoštevanje sledečih temeljnih načel: 1. Vrže se naj v ropotarnico borba med klerikalizmom in liberalizmom. 2. Čuvajmo se izrabljanja nacionalne misli in degradacije iste z izgredi. 3. Čuvajmo se istovetenja borbe za nacionalno državo z materijalističnimi težnjami gospodarskih grup. 4. Držimo se potrebe pozitivnega sodelovanja na temelju države v vsaki situaciji.

Povdarjal sem, da se orijentiramo po problemih Evrope in sveta in ne po malenkostnih vidikih. Povdarjal sem, da današnji položaj v narodni skupščini ne sme in ne more biti končna slika in da moramo naprednjaki brez ozira na to, ali bodo v vladi istočasno klerikalci ali ne, priti do položaja pozitivnega sodelovanja in sodelovanja na vladi. Opozoril sem, da je cela grupa jugoslovanskih Nemcev to slednjo pot ubrala lani ob nastopu samoradikalne in sedaj ob nastopu demokratsko-klerikalne vlade g. Davidoviča in sicer kakor kaže slučaj nemške hiše v Celju, žalibog v našo škodo. Razmere ob severni narodni meji so take, da je odličen slovenski nepolitičen delavec v Beogradu baš pri taki situaciji pred letom dni izjavil, da bodo tukajšnji naprednjaki, če bi se podali z ozirom na situacijo na pot negacije in če bodo v kotu stali, mesto da bi pozitivno sodelovali, zapravili v kratkem nasproti Nemcem in klerikalcem vse dragocene pridobitve zadnjih desetletij. Vlade po nujni logiki parlamentarizma dajejo in jemljejo pomagace in neopoziciji. Povdarjal sem na shodu v Središču, da so moj načrt, na podlagi zgornjih načel potrebe vzgoje naroda za pozitivno delo osnovati politično društvo za mariborsko oblast, lansko leto z največjo ljutostjo napadli baš v klerikalni »Straži«, iz česar se baš po pravici pač ne more sklepati, da bi se na ta način podprl klerikalizem. Omenjal sem, da bodi klerikalizma tem prej konec, čim manj bodo naprednjaki o klerikalizmu in proticerkvenosti razpravljali, ker bodo s tem klerikalci prisiljeni k tekmi za resnejša načela, pri katerih mora biti zmogovita le napredna inteligenca.

Središčani so me dobro razumeli, ko sem povdarjal, da jednako velja postopati tudi proti radečevstvu in tretji internacionali. Študirati treba vzroke te bolezni, tolmačiti in zdraviti isto na podlagi spoznanja storjenih vsestranskih napak in zgrešenega stališča nemernega izravnavanja predvojnih računov Srbov in Hrvatov ter zaupati,

Težkoče vlade.

Beograd, 18. avgusta. V sled incidentov, ki so jih povzročili razni separatistični hujšaki, so nastale za vlado precejšnje težkoče. Opozicija je namreč vsled teh incidentov razvila veliko akcijo in skuša dokazati, da daje sedanja vlada vsem separatistom potuho in jim omogoča dovršiti priprave za državen udar in za izvedbo svojih protidržavnih ciljev. Zlasti se povdarja v opozicijskih vrstah resnost zagrebških incidentov. Po Beogradu so razširjene v tem oziru najneverjetnejše vesti, tako da so se vršili v Zagrebu ob sokolskem zletu krvavi poboji in da so bili tekom dogodkov trije Sokoli pobiti. Te vesti pa ne odgovarjajo resnici, temveč so se vršili na raznih mestih le manipulirani incidenti, ki so jih povzročili frankovci in Hanaovci. Ker je bilo za varnost zelo dobro preskrbljeno in ker so ohranili Sokoli mirno kri, so bili vsi ti incidenti z lahkoto likvidirani in je bil Sokolski zlet v redu dovršen. Ustvarjeno pa je vsled pretiranih vesti težko ozračje in vlada se trudi na vso moč, da pomiri razburjene duhove.

PLAKATI TODORA ALEKSANDROVA.

Beograd, 18. avg. Iz Skoplja je prišla senzacionalna vest, da je dal

Todor Aleksandrov plakirati po vsej Južni Srbiji plakate, v katerih poziva narod na revolucijo. Med drugim pravi Aleksandrov v teh plakatih: Macedonski narod! Sedaj je čas, da se dvigneš in si osvojiš nazaj vse, kar so ti ugrabili tvoji nasprotniki: Srbi v Jugoslaviji. Sedaj je čas, da se dvignejo vsi potlačeni narodi Jugoslavije, Madžari in Hrvati. Proglas Aleksandrova je izzval mestoma po Macedoniji paniko. Posebno pozornost je vzbujalo dejstvo, da je bilo nekaj plakatov nalepljenih celo v Skoplju. Plakati Aleksandrova so še bolj razburili javno mnenje v Beogradu in govorili se, da je z njimi prizadeta vadi druga težkoča.

NEMCI IN MADŽARI NAPADLI DOBROVOLJCE—KOLONISTE.

Beograd, 18. avgusta. Iz Osjeka se poroča, da so nemški in madžarski posetniki napadli v Kraljevu jugoslovanske dobrovoljce z orožjem. Ker niso imeli dobrovoljci orožja, so se morali umakniti. Napad nemških kolonistov na dobrovoljce-koloniste se je izvršil vsled tega, ker so bili Nemci in Madžari prepričani, da je z vstopom muslimanov v vlado, agrarna reforma pokopana. Napad na dobrovoljce je napravil v Beogradu nadvse mučen utis in opozicija ga beleži kot tretjo težavo vlade.

Zagrebski incident.

Zagreb, 17. avgusta. Za včeraj popoldne je bila napovedana na prostoru grofa Kulmerja v Zagrebu konjska tekma hrvatskega Sokola. Po tekmi bi se imela vršiti javna telovadba. Zbirališče hrvatskega Sokola je bilo na Wilsonovem trgu. V sled slabega vremena pa je bila tekma odpovedana, a telovadba bi se imela vršiti vseeno. Pred zgradbo hrvatskega Sokola na Wilsonovem trgu je čakalo kakih 5—600 mladih ljudi ki so nameravali odkorakati s Sokoli na telovadišče. Na nasprotni strani preko Wilsonovega trga stoji Obrtna šola, kjer so bili nastanjeni Savezni Sokoli. Tu je prišlo do izživljanja, ki je rodilo prepir in slednjič je začelo padati kamenje proti zgradbi hrvatskega Sokola, kjer je bilo pobitih nekaj šip in par oseb ranjenih. Policija je razglašala nasprotujoči si stranki.

Ugotovilo se je, da so izgrede povzročili Hanaovci in Frankovci. Pri spopadu s policijo in orožniki je bilo težje ranjenih 4 osebe, lažje pa 20. Policija je zvečer zaprla vse kavarne in prepovedala zbiranje ljudi na ulici v gruclah.

MINISTER PEČIĆ O ZAGREBSKEM INCIDENTU.

Beograd, 18. avgusta. V beogradske politične kroge je napravila vest o dogodkih v Zagrebu veliko razburjenje. Notranji minister je izdal vse potrebne odredbe, da se na vsak način onemogočijo incidenti. Minister gradivin Pečić, ki je bil včeraj v Zagrebu, je dal danes opoldne novinarjem izjavo, v kateri demantuje vest, da so bili pri tem spopadu udeleženi meščani, marveč je provokacije povzročila samo deca. Zlet je odlično uspel in se ni na njem pripetil noben incident. Dalje je Pečić novinarjem obširno razložil potek zleta in posamezne govore. Pravi,

da bode zdrava ljudska duša Hrvatov in Srbov prešla preko tega kmalu k pozitivnemu skupnemu delu, kjer moramo sodelovati baš slovenski naprednjaki! Zaključil sem svoj govor baš s tem, da sem povdarjal, da ne predpisujem strankam, kako v formalnem oziru in organizatorno uresničijo od mene povdarjene cilje, kar je meni itak postranskega pomena, vendar sem izjavil, da soodgovornosti nadalje ne bom nosil pri nobeni akciji in v nobenem vodstvu kake akcije, ki bi v naprej kazala, da se noče otrestiti od mene grajanih napak.

Ne morem slovenske javnosti pustiti neinformirane, da je zbrani narod v Središču meni dne 12. t. m. prirejal ovacije potem, ko sem bil govoril govor, s tu kratko naznačeno vsebino.

da so udeleženci zleta vzklikali kralju, državi, vojski in jugoslovanski misli. Prizna pa, da se je izvršil nek incident o priliki državljanja, ki je nekoliko ljudi klicalo: »Doli Jugoslavija!«

IZJAVA HRSS.

Zagreb, 18. avgusta. Vodstvo HRSS je izdalo komuniké, v katerem proglašajo, da nima HRSS prav nobene zveze z zagrebškimi incidenti. Ti so bili izzvani edino od frankovcev in Hanaovcev, s katerimi pa je HRSS deloma v odkritem nasprotju, deloma pa je pretrgala vse stike. Z ozirom na ogabno pisavo zagrebških listov, ki so psovali jugoslovanske Sokole z najgršimi psovkami in jih dosledno imenovali gavrane, pa ni komuniké vodstva HRSS dosegel popolnoma svojega namena.

PO ZAGREBSKEM INCIDENTU.

Beograd, 18. avgusta. Včeraj popoldne so imeli radikali konferenco v svojem klubu. Radikali zahtevajo takoj sklicanje parlamenta, ker se mora po posameznih znakih zaključevati, da so provokacije od strani simpatizerjev bloka na dnevnem redu. Opozicijski klub ostro obojuje dogodek v Zagrebu in navaajo svoje prejšnje trditve, da je ta vlada sestavljena v tem cilju, da napravljajo v državi kaos in razpajala plemenske strasti. Samostojni demokrati so povodom tega incidenta vložili interpelacijo na notranje ministrstvo.

KRALJ SE VRNE V BEOGRAD ŠELE KONCEM MESECA.

Beograd, 18. avgusta. Njegovo Veličanstvo kralj in kraljica bosta ostala še v Topoli. Včeraj so se v Topoli vršile velike svečanosti, katerim so prisostvovali predsednik vlade Davidović z ministri, mnogo državnih dostojanstvenikov in narod. Včeraj popoldne se je vršila v Topoli velika narodna veselica, kateri sta prisostvovala tudi kralj in kraljica. Kralj in kraljica bosta odpotovala iz Topole v Surdulico in od tam v Peč. V Beograd se kraljeva dvojica povrne šele koncem meseca. To je zelo važno za politično situacijo, ker kralj dotlej ne bo vršil konsultacij. Ako pa se bo tako stanje nadaljevalo, bo kralj prišel vsak hip.

Sport.

Hirija : Strassenb. 2 : 2 (2 : 0). Ljubljanski tiskarji : Zagrebški tiskarji 5 : 5. Humoriistična tekma. Dunaj : Prijateljske tekme: Admira : Wacker 1 : 0, (1 : 0), Hertha : FAC 2 : 2, (1 : 1), Rapid : WAF 3 : 1, (1 : 1), Sportklub : Rudolphshügel 4 : 3, (1 : 1), Bewegungsspieler : Gersthof 1 : 0, Vorwärts : Sturm 14 : 3. Krakov : Praška Sparta je gostovala v soboto in nedeljo proti Krakovici. Rezultat 2 : 0 za Sparto in 0 : 0.

Seja vlade.

Vlada o zagrebškem incidentu. — Marinković o razmejitvi z Italijo.

Beograd, 18. avgusta. Danes dopoldne ob 9. uri je Davidović klenferiral z Nastasom Petrovičem in Pečićem največ o zagrebških dogodkih. Ob 10. pa se je pričela plenarna seja vlade. Tej seji pripisujejo velik značaj. Na seji je Pečić referiral kot očevidec o dogodkih v Zagrebu. Nastas Petrovič je referiral o poročilu, ki ga je dobil od svojih podrejenih organov. Po vsem izgleda, da so incident povzročili in izzvali hanaovci in frankovci. Vlada je sklenila, da podvzame najstrožje mere. Nastas Petrovič je končal v tem smislu, da je poslal v Zagreb posebno sodno komisijo, ki bo vso stvar temeljito preiskala. Na seji vlade je bilo izdano tudi uradno obvestilo, v katerem se pravi, da je na seji poleg ostalih zahtev bil odobren kredit za zgradbo Strossmajerjevega spomenika. Povodom razširjenih vesti, da je zunanji minister Marinković izdal posebne instrukcije razmejitveni komisiji z Italijo, je Ma-

rinković izjavil, da obstoje dosedaj še instrukcije bivšega zunanjega ministra. Potem je zunanji minister poročal, da je danes povabil k sebi predsednika razmejitvene komisije z Italijo na razgovor. Dalje je Marinković referiral, da je izdal potrebne instrukcije delegatom za sklenitev konzularne konvencije z Italijo. Hrasnica je poročal o uredbi o postavljanju »stručnih drugova« pri javnem sodišču. To je namreč disciplinarno sodišče za uradnike. Uredba je predana v pretres Marinkoviću, Behmenu, Kulovcu, Hrasnici in Peri Markoviću. Na seji vlade so tudi razpravljali o sklenitvi konzularne konvencije z Italijo in o vršitvi advokatske prakse. Končno so se sporazumeli za namestitev 12 velikih županov in to v enem delu Bosne in Hercegovine, v 1 delu južne Srbije in v enem delu prave Srbije. Imena drž vlada v tajnosti, da ne bi prišlo v zadnjem času do kakih izprememb.

Truplo Matteottija najdeno.

Rim, 17. avgusta. Po najditvi Matteottijevega suknjica so s podvojen vnmemo iskali njegovo truplo in ne brez uspeha. Na levo od Via Cassia, nekako 30 kilometrov daleč od Rima je zasledil pes stražmojstra zemeljske ostanke Matteottija. Truplo je bilo zakopano nekako kilometer daleč od mesta, kjer je bil najden Matteottijev suknjič. Stražmester je takoj obvestil karabinerje, ki so nato zaprli vse dohode do najdišča. Kljub temu, da je truplo že precej razpadlo, so bile poteze Matteottija še ostro vidne. Na roki so našli še Matteottijev poročni prstan. Truplo je bilo nago. Morilci so truplo slekli najbrže vsled tega, da bi lažje zakrili sled. Jama, v katero je bilo zakopano truplo je dolga samo en meter. Morilci so morali zato truplo močno upogniti in je truplo skoraj zlomljeno. Ker so skoraj vsa rebra polomljena, se sklepa, da so morilci po pokopu še z nogami skušali otepati truplo v zemljo. Sekira je tičala še v truplu Matteottija. Matteotti pa najbrže ni bil ubit s sekiro, temveč se so morilci z njo izkopali jamo, jo pustili v jami in se je nato sekira sama vsled strditve zemlje vsadila v gnijoče meso. Ker je ležalo par kosti nekoliko stran od jame, se sodi, da so se volkovi že lotili trupla Matteottija. Sedaj je tudi gotovo, da so morilci svojo žrtev oropali. V bližino najdišča trupla pošča policija samo zastopnike državnega pravdnštva. Truplo so prenesli orožniki v pripristi krsti v Riano. Uradna identifikacija trupla pa se izvrši v pondeljek. Verjetno je, da prepelejo truplo v neznatno vas Rovigo, rojstni kraj Matteottija, da se tako preprečijo politične demonstracije. Vest o najditvi Matteottijevega trupa je vzbudila v Rimu največjo senzacijo. Listi so takoj izšli v posebnih izdajah. Najditev trupla je največje važnosti za nadaljni potek procesa, ker so morilci dosedaj tajili umor. Bili so prepričani, da trupla sploh ne bo mogoče najti in da jim vsled tega ne bo mogoče umora dokazati. Tudi je sedaj ovržena trditve prijateljev Matteottijeveh morilcev, da je bil Matteotti ubit po nesreči ali pa v silobranu. Na najdenem suknjiču je bilo namreč toliko krvi, da so bile mestoma na njem kape cele kepe strjene krvi.

VELIKI ŽUPAN ZA BOSNO IN HERCEGOVINO.

Beograd, 18. avgusta. Politični krogi trdijo, da je vlada postavila v Bosni in Hercegovini sledeče velike župane: dr. Stambun za Travnik, Alfred Makenc za Mostar, Nikola Manojlovič za Banjaluko, Trojer za Tuzlo in Ristić za Bihać. Na prihodnji seji bodo definitivno določeni župani za ostale kraje.

Maribor.

Tatvina kolesa. I. L. je naznanil policiji, da mu je bilo ukradeno kolo iz veže finančne kontrole v Kopitarjevi ulici. Kolo je še dobro ohranjeno. Beg kaznjence. Pobegnil je dne 14. avg. opoldne od poljskega dela v Rogodi pri Mariboru kaznjence Grbeha Mate, rojen 1898, v Drnišu v Dalmaciji. Kaznjence, po poklicu težak, je bil obsojen radi tatvine. Arretacije. Tekom nedelje sta bili aretirani 2 osebi radi razgrajanja in kaljenja nočnega miru.

BELEŽKA.

Uboji bralec slovenskih časopisov. V nedeljo je bil ljubljanski bralec časopisov zopet v pošteni zadregi. V »Jutru« je bral, da je nova vlada v obupnem položaju, v »Slovencu« pa je bil uvodnik o trdnem položaju vlade. Komu verjeti, komu zaupati? Vidi se, da stari recept klerikalca in liberalca ne drži več.

KOMENTARJI O ZEMLJORADNIŠKIH POGOJIH.

Beograd, 18. avgusta. Pogoji zemljoradnikov so izzvali v Beogradu v političnih krogih različne komentarje. Ugotavljajo, da vlada teh pogojev v celoti ne more sprejeti. Zahtev zemljoradnikov v pogledu postopanja vlade v Bosni z begluško zemljo in celo vrsto drugih strokovnih vprašanj vlada ne more sprejeti, da ne bi pri tem prišla v konflikt z muslimani ali pa da ne bi prišla v nevarnost državne finance. Davidović še ni odgovoril na te pogoje.

Borzna poročila.

Zagreb, 18. avgusta: Curih 15.25—15.325, Pariz 455—460, Milan 362.25—365.25, Praga 239.25—242.25, London 366.45—369.45, Dunaj 0.112825—0.114825. Valute: dolar 79—80, lira 361—364, češka krona 236.50—239.50.

Curih, 18. avgusta: Beograd 6.60, Praga 15.875, Newyork 5.30, London 24—, Pariz 26.69, Milan 23.85, Berlin 1.255, Dunaj 0.007475.

Trst, 18. avgusta. (Predborje): Beograd 27.50—27.60, London 100.3—100.6, Pariz 125.75, Praga 65.75—66.25.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 18. avgusta.

— Prestolonaslednik Peter potuje v Anglijo. Po poročilih iz dvornih krogov bo postal prestolonaslednik Peter v spremstvu svojih negovalcev v Anglijo, kjer bo gost princa Pavla in princesinje Olge.

— Minister za javna dela dr. Pečič je odpotoval v Zagreb, kjer želi prisostvovati lokalskemu zletu.

— V ministrstvu narodnega zdravja je bil sestavljen predlog, da se prepove uvoz volne iz Grške, da se ne bi s tem prenesla v našo državo kuga, ki razsaja v Grčiji tudi med živino.

— Izpremembe v osovju. Pri poštno-telekomunalnem uradu v Ljubljani je imenovan Rudolf Rozman za glavnega knjigovodjo. — Henrik Podkrajšek, profesor na srednji tehnični šoli v Ljubljani je stalno upokojen. — Trajno upokojen je tudi primarij državne bolnice v Ljubljani dr. Vinko Gregorič.

— Državne gimnazije v Ljubljani se po odloku prosvetnega ministrstva odslej nazivajo tako: humanistična gimnazija v Tomšičevi ulici »I. drž. gimnazija«; realna gimnazija na Poljanski cesti »II. drž. gimnazija«; realna gimnazija v Beethovnovi ulici »III. drž. gimnazija«.

— Skupščinski stenografi pri Jovanoviču. Deputacija skupščinskih stenografov je bila te dni pri predsedniku parlamenta.

— Odvzemanje zemlje dobrovolcem. Po najnovejši odredbi ministrstva agrarne reforme so začele agrarne oblasti v Vojvodini odvzemati zemljo onim dobrovolcem in naseljencem, ki so dali odmerjeni lim svet v zakup. Tudi posejana zemlja se odvzema.

— Obleke za poštne uslužbence. Poštno ministrstvo je odredilo, da prejmejo službeno obleko takoj ob vstopu v državno službo le oni poštni uslužbenci, ki so nameščeni v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Sarajevu, Novem Sadu, Skoplju in Cetinju.

— Zahteve upokojenih župnikov. Upokojeni župniki so predložili zastopniku ministrstva ver dr. Korošcu spomenico, v kateri zahtevajo podvojitev draginskih doklad. Iste zahteve so stavili aktivni katoliški duhovniki.

— Razvrstitev učitelstva. V prosvetnem ministrstvu se je te dni pričelo delo o razvrstitvi učitelstva po čl. 39.

— Čiril-Met. podr. za Grobelno in okolico priredi dne 14. sept. na Grobelnem javno tombolo. Po tomboli veselica. Vsa sosedska društva prosimo, da se oziro na to prireditev.

— Izlet židovske mladine v Novem Sadu. V dnevi 17., 18., 19. in 20. t. m. priredi židovska mladina iz cele kraljevine izlet v Novem Sadu. Priprave za sprejem gostov, katerih bo okrog 1000, so končane. Zletu bo prisostvoval višji rabin dr. Izak Alkalay.

— Nenavadna železniška nesreča. Iz Lizabone prihajajo poročila o nenavadni železniški nesreči. Lokomotiva brzovlaka, ki prihaja iz Madrida, se je odpejala od vagonov in je pri postaji Santa Rem, 65 kilometrov od Lizabone zavozlala v brzovlak iz Oportia. Pri tem je bilo mrtvih in težko ranjenih 18 oseb.

— Bolniški sestri — tatilci. V sarajevski državni bolnici so ugotovili, da zmanjkajo bolnikom njihova imovina, ki jo prinašajo s seboj. Prav tako so prišli na sled, da nekdo pleni mrljice v krstah. Preiskava je dosegla, da sta to umazano delo izvrševali dve dalje časa bolniški sestri Ivanka Radjenović in Marija Heček. Bili sta aretirani in izročeni sodišču.

— Zepne tatvine v Dravljah. V Dravljah so razpustili sv. Roka. Kakor je znano pride na ta dan tudi mnogo ljubljancev v Dravljice. To priliko so izkoristili zepari, da so tudi oni romali v Dravljice. — Mizarstvu mojemu Petru S. je bila pri tej priliki ukradena listnica za 750 Din, po posteljni Mariji V. pet bankovcev po 100 in nekaj po 10 Din, kolarskemu mojemu A. Z. pa bilježnica za dva bankovcema po 100 in tremi po 10 Din.

— Opozorjamo na današnji oglašitveni Pavel Cvenkel.

— Beg iz kaznilnice. Iz državne kaznilnice v Lepoglavu je pobegnil te dni znani ponarejevalec 10 dinarskih bankovcev Remizij Zardi, bivši strojnik v zagrebški pivovarni. Zardi je bil meseca maja obsojen pred zagrebškim sodiščem na 8 let težke ječe radi falzificiranja denarja.

— V zdravilišču »Terma« v Laškem razpisuje Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani za dobo od 1. do vstetega 15. septembra t. l. za enega zasebnega nameščenca svojega zavarovanca prosto mesto s prvovrstno preskrbo, to je s prosto sobo, popolnoma vsa prehrano, zdravniško pomočjo in kopanjem, toda brez potnih stroškov. Prošnje se vlagajo pri zavodu do dne 27. t. m. opoldne in morajo biti opremljene z uradnim sprčilom, da prosilec nima premoženja in s potrdilom zdravnikov, da prosilec bolega za protinskimi ali revmatičnim obolenjem lažje vrste, da bi bilo zdravljenje v termalnem kopališču potrebno, da je od 15 dnevnega zdravljenja pričakovati izboljšanja in da prosilec lahko potuje brez spremstva.

— O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5. — Posetnike IV. ljubljanskega velesejma opozarjamo, da si pred nakupom oblačilnih predmetov za se in družino ogledajo najboljše in najmodernejše izdelke, vsled njene solidnosti splošno znane trdke: O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5, ki ima največjo zalogo narejenih oblek za dame, gospode in otroke. — Ne zamudite ugodne prilike!

Ljubljana.

— Zadušnica za kraljem Petrom. Včeraj dopoldne so bile opravljene v stolnici kvi v Ljubljani ob priliki obletnice smrti zadušne molitve za pokojnim kraljem Petrom I. Cerkevna obreda so se udeležile civilne in vojaške oblasti po svojih zastopnikih.

— Mestni magistrat ljubljanski izrečno prepoveduje na podlagi § 3 točke a in § 4 a drž. sanitetnega zakona z dne 30. aprila 1870, drž. zak. št. 68 poslušajoč se svoje pravice na podlagi §§ 26, 44 in 70 občinskega reda vsako ponesnazevanje javnih cest in potov, trgov, stališč in igrišč, javnih stranišč, med katere spadajo tudi stranišča javnih lokalov (gostiln, kavarn, gledališč itd.), kakor tudi ponesnazevanje vsakovrstnih javnih lokalov in zbirališč v obč. Storišci se kaznujejo po navedenih §§ obč. reda v smislu ministrske naredbe z dne 30. septembra 1887 drž. zak. št. 198 v zvezi z naredbo dež. vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919. Uradni list št. 809 čl. II. in III. z globo do 1000 Din. V slučaju plačilne nezmožnosti pa z zaporno kaznijo do 14 dni. Vrhutega je storilec dolžan povrniti še stroške za snazanje.

— Tri žepne tatvine na velesejmu. Soprogi Mariji trgovca P. iz Maribora je bila ukradena črna usnjata listnica z vsebino 4000 Din, Ivanu F. iz Novge Udmata listnica, v kateri je bilo 125 Din in nekaj dokumentov, Francu L. iz Zidanega mosta pa listnica za 200 Din. Vse tri tatvine so se zgodile na velesejmu dne 17. t. m. skoro ob isti uri, namreč okrog 17. ure, zadnji dve sta bili izvršeni v higienskem oddelku, kjer je vedno velika gneča. — Zepari so torej na delu; na delu je pa tudi policija: Uprava velesejma je najela celo detektive iz Zagreba in Sarajeva, ki svoje »firme« poznajo.

— Poskusen samomor. Skolastika H. roj. 1907, stanujoča pri svojem starem očetu na Selu, je prišla včeraj jutraj v Fisterjevo gostilno, kjer je ostala celi dan in pisala pisma. Bila je videti zelo razburjena in nemirna. Okrog 20. ure je izročila nekemu, slučajno v gostilni se nahajajočemu poštnemu uslužbencu 12 pisem ter odšla proti Ljubljani. Poštni uslužbenec ji je sledil, ker se mu je zdelo njeno obnašanje sumljivo, vendar ni bil dovolj uren, da bi bil preprečil, da ne bi dekle skočilo v Ljubljano. S pomočjo nekega pasanta jo je nezvesto izvelikel iz vode. Prepeljali so jo v bolnico. Vzrok poskušene samomora je dosedaj neznan.

Spominjal se je pokojnega Legvarta in njegovega prizadevanja za ustanovitev ljubljanske borze. Kakor predgovornik, je želel tudi on ljubljanski borzi mnogo uspeha ter je zaključil svoj govor s klicem: »Vivat, crescat, floreat!«

Naslednji govornik je bil predsednik Trgovske zbornice Ivan Knez. Ki je v daljšem govoru pozdravil novootvorno borzo v imenu Trgovske in obrtne zbornice. Izjavil je, da ga navdaja ob otvoritvi borze resnična radost in ponos. Današnji dan je svečan praznik za naše gospodarstvo, korak naprej, mejnik v razvoju našega gospodarstva. Organizacija našega gospodarstva je dobila s to ustanovitvijo svoj pravilni zaključek, naša gospodarska zgradba svojo krono. O nas Slovenci se res lahko reče, da smo šli od pluga do krone. — Naš cilj pa je popolna borza v Ljubljani, to prizadevanje bo tudi trgovska in obrtna zbornica zvesto podpirala. Mi gospodarski optimisti pravimo: Napravili smo korak naprej in hočemo še naprej.

V imenu Zveze Industrijev je govoril njen član veletržec Pollak, ki je osebno naglašal važnost razsodišča, novega avtonomnega foruma. Želel je, da postane borza splošna avtoriteta tako doma, kakor v inozemstvu.

G. Jelačin, predsednik zveze trgovskih gremijev, v katerem je včlanjenih 40 trgovcev je pobijal pomisleke, ki so jih imeli merodajni faktorji zoper podelitev koncesije za trgovanje z valutami in devizami. Izjavil je, da ljubljanski borzjak nikakor nimajo namena rušiti dinar, delali bodo odkrito, zakulisnih iger ne bo. Mi hočemo popolno borzo in upamo, da nam bo šla vlada na roko.

Ravnatelj Tykač pozdravlja v imenu Sindikata denarnih zavodov. O ljubljani podporo in izrazi željo, »da bi Ljubljana čimprej notirala v inozemstvu.«

V imenu združenja pozdravi novo borzo Anton Kristan, v imenu krajevne skupine industrijev v Mariboru pa Križnič.

Ker se nihče več ne oglašil k besedi in je dnevi red izčrpan zaključil predsednik zborovanje s predlogom, da se posljejo kralju, finančnemu ministru in ministru trgovine in obrti zahvalne brzoljavke. Predlog je bil soglasno sprejet in zborovanje je bilo končano.

IV. Ljubljanski vzorčni sejem.

Možje seima.

PREDSEDNIK PRANC BONAC

je splošno znana osebnost med našimi trgovskimi in industrijskimi krogi. Kot predsednik glavnega odbora velesejma vrši svoje funkcije že od začetka ljubljanskih velesejmov. Z nemalimi osebnimi žrtvami je veliko pripomogel, da se ljubljanski velesejmi lahko primerjajo z onimi, ki jih prirejajo druge države.

Istočasno pa ne smemo pozabiti omeniti požrtvovalnega in marljivega uradništva, ki tvori krepko oporo organizaciji velesejma. Oficijni katalog letošnjega velesejma je zelo praktično in pregledno uredil korespondenčni

IVAN KNEZ

veletrgovec in industrijalec v Ljubljani je predsednik konzorcija upravnega odbora velesejma. S predsednikom Bonacem sta delala roko v roki z nesebično požrtvovalnostjo na tem, da se naša industrija, obrt in trgovina pokažejo pred svetom v oni luči, kakor jo gledamo danes, ko leže pred nami razstavljeni dokazi mogočnega razvoja v naši industriji.

vodja Fran Kramar, ki je eden najboljših uradnikov, ki so zaposleni na velesejmu. Tehnični referent je ing. Perko, a kot velesejmski tajnik fungira Egon baron Cojz.

RAVNATELJ MILAN DULAR.

Pri ustanovitvi prvega ljubljanskega vzorčnega velesejma je bil izvoljen za tajnika v velesejmski upravi, Milan Dular. Vsled njegovih izrednih zmoglosti pa je postal kmalu ravnatelj velesejmskega urada in kot tak si je stekel pri organizaciji te veličastne reprezentance našega gospodarskega življenja veliko zaslug. Ravnatelj Dular, ki je tudi honorarni belg. konzul, je star 27 l.

USTANOVNI OBČNI ZBOR »Društva Trgovskih Potnikov in Zastopnikov za Slovenijo in Ljubljano«.

se je vršil v nedeljo v salonu hotela Lloyd.

Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora Karol Seljak. Konstatiral je skipečnost, pozdravil zastopnike korporacij: Domicelja, podpredsednika Društva trgovskih in industrijskih nameščenov Slovenije, Rika Torija, načelnika pomočniškega zbora gremijev trgovcev v Ljubljani, Valentina A. Urbančiča, zastopnika Zveze privatnih nameščenov, Šmuka, zastopnika Zveze gremijev in ljubljanskega gremija ter zastopnike časopisa.

Obrazložil je na kratko cilj novega društva, ki ima namen ščititi ugled trgovskega stanu, materielne interese trgovskih potnikov in zastopnikov. Prečital je po-zdravni telegram tajnika trg. in obrtniške zbornice dr. Windscherja, kakor je prešel na poročilo o delovanju pripravljalnega odbora. Začel je z »zgodovino« stanovskega organizatoričnega prizadevanja potnikov. — Povedal je, da je bil pred vojno centum Dunaj. Ob izbruhu vojne ni ostal skoro noben član združenja v civilu. Po prevratu so se hoteli osamosvojiti. Naleteli pa so pri tem na odpor starejših tovaršev, ki so imeli prihranke. Ti so bili namreč mnenja, da je organizacija nepotrebna... Društvo je likvidiralo in denar se je razdelil med bivše člane, ki so bili potrebni podpor. — Od takrat je minilo pet let in v teku petih let je prišla velika večina tovaršev do pre-pričanja, da je organizacija nujno potrebna. — Prišla je redukcija. — So trgovci, ki mislijo, da je potnik dandanes, ko imamo velesej, sploh nepotreben. — Vsakdo, ki ima čas, je dandanes potnik, ne glede na to, če ima strokovno izobrazbo ali ne, in ne glede na preteklost. Pred vojno so imeli potnik ugodnosti na železnici in na parobrodih. Danes jih nimajo več. Treba jih bo pri vidi izposlovati. Za njim so govorili gg. Šmuc, Tora in Urbančič, vsak v imenu korporacije, ki jo je zastopal.

Tretja točka so bile volitve odbora. Soglasno so bili izvoljeni: Karol Seljak predsednikom, odbornikom pa: Špisko, Ba-bič, Krek, Kobal, Sušnik, Koželj in Napred. Predsednik razsodišča bo Domicelj. Za Ce-lje je bil izvoljen Fran Veršič, namestnikom Kranjc, za Maribor pa Francekovič.

Po določitvi članarine, ki znaša 10 Din mesečno in ustanovnine (250 Din), se je prešlo k slučajnostim, ki so bile hitro absolvirane.

Nato je zaključil predsednik dobro uspeši ustanovni občni zbor društva trgovskih potnikov. Novemu društvu želimo obilo uspeha.

Iz strankarskega življenja.

Mestni odbor Narodne radikalne stranke v Ljubljani bo imel svojo redno sejo dne 2. septembra ob navadni uri v tajniških prostorih, ker je več gg. do takrat na počitni-kah. Tajništvo.

IZ LISTNICE UREDNIŠTVA.

O... Brežice. Tako osebnih dopisov ne moremo prebrati, pa če bi bili tudi do-piše resnični. Če Vas boli ponašanje v do-pisu imenovanega duhovnika iz javnih ozi-rov, potem javite to s podpisom pristojne-mu oblastvu in šele potem, če ste se pre-pričali, da to noče storiti svoje dolžnosti, je apel v javnosti umesten. Glede odkriva-nja ljubzenskih gremijev kaplana pa smo mnenja, da se s tem. SLS prav nič ne ško-duje. Edina posledica: takega odkrivanja bi bila večja surovost v našem političnem življenju, katere pa je itak že preveč. Zato moramo dopis v celoti odkloniti!

OBLEKE
narejene največja izbira
samo v trgovini
O. BERNATOVIČ
MESTNI TRG 5

Pregled tvrdk.

Kolinska tovarna za kave primesi ima na IV. ljubljanskem velesejmu pri glavnem vходу na desno, prvi, lastni, lepo urejeni paviljon št. LB 612, v katerem so izloženi prvovrstni domači izdelki. V istem paviljonu se kuha na poskušnjo črna in bela kava pod re-žijsko ceno. Vsakemu se torej nudi pri-ložnost, prepričati se na licu mesta o izborni kakovosti Kolinske kave.

Tovarna tega podjetja je moderno urejena, ima parni pogon s 170 konjskih sil in s kapaciteto 180 vagonov letno. Izdeluje razne vrste kavnih primesi, in sicer samo najboljše kakovosti ter za-sluzi vsled tega kot domače podjetje vsestranske podpore.

»TEA IMPORT« Pavlj. H 322.

Five o'clock tea je šega angleškega izvira, kar nam kaže že izrek sam. Bilo je še v srednjem veku, ko so se skajali o popolnnevih državnih voditelji k posvetovanjem o državnih poslih. Pri tej priliki prišlo so na to, da je čaj naj-boljše sredstvo, ki pospešuje mišljenje človeka pri napornih problemih, vsled tega so uvedli, da se jim je pri takih prilikah vedno dal čaj na mizo. Kmalu potem so ga upeljali na dvor in potem šele v kavarnah. Tako se je čajepitje širilo od leta do leta. Da pa imamo pravi užitek, ki ga lahko nudi čaj, treba je paziti pri nakupu na njegovo kakovost in vrhu tega tudi na njegovo pri-pravo.

Ravno sedaj na IV. ljubljanskem velesejmu nam je dana prilika, opazo-vati med razstavljalci našo domačo tvrdko »Tea Import«, ki je razstavila v paviljonu H 322 svoje lično pripravljene originalne zavitke čajnih mešanic z njeno znamko »Buddha«. V paviljo-nu, ki nas s svojo priprostostjo narav-nost vleče, ne opazimo nepotrebne luksuzne reklame. (Luksuzna reklama podraži blago, ker mora isto slednjič le konzument sam plačati). Imenovana tvrdka si je nadelala nalogo, dobavljati prvovrstne indijske in kitajske čaje, iz njih sestavljati mešanice in le te pake-tirati tako, da pridejo do konzumenta v originalnih zavitkih in nepokvarjene. Solastnik tvrdke je sam strokovnjak, sestavlja mešanice le on sam, vsled česar tvrdka vedno jamči za izbornost. Na tej reelni podlagi tvrdka procvita od leta do leta, kar nam priča to, da se dobe čajne mešanice »Buddha« da-leko preko Beograda, lahko rečemo, da po celi naši državi in pri slehernem tr-govcu. Vse to nam priča, da je tvrdka solidna in reelna, o čemur se vsak la-hko sam prepriča. Zahtevati je pa poleg zavitka čajnih mešanic »Buddha« tudi uporabno navodilo.

Popravek.

V zadnji številki, pod rubriko »Pregled tvrdk« se je zgodila neljuba poma pri označbi pavilj. tvrdke Bernh. Stoewer-Wer-ke, ki je razstavila v paviljonu »F« 148 in ne v pavilj. »E«. Ter tem potom opozarjamo cenjene interese, da si sigurno ogledajo te prvovrstne proizvode. Zastopstvo za Slo-venijo je prevzela že dobro znana firma: L. Baraga, Ljubljana, Selenburgova ul. 6-1.

Tvornica pečatnih znamk, štampilj in emailnih tablic ANTON ČERNE, Ljubljana, Dvorni trg 1. Pav. E, mesto 66, 67.

Že po celi Jugoslaviji dobro znana tvrdka, je svoj delokrog povečala z izdelo-vanjem »emailnih tablic«. Tudi o tem izdel-ku treba nekaj povedati. Napisne table in izveski se dandanes izdelujejo iz vsega mo-gočega materiala, kakor iz papirja, lesa, pločevine, celuloide, stekla itd. Iz vseh teh predmetov izdelane table služijo svojemu namenu. Toda z ozirom na trajnost in tr-pežnost izveskov niso priporočljivi oni iz manj trežne snovi, posebno ako so izpo-stavljeni vremenskim vplivom, kakor n. pr. reklamne napisne cestne table. Že po krat-kem času pobledi napis, izgine lesk, da se more le s težavo čitati besedilo, največkrat pa postane napis sploh nečitljiv. Pri nabavi napisnih tablic itd. se ne smemo oziirati na njih ceno, ampak le na kakovost. Po dose-ganih izkušnjah je dokazano, da so »email-ne tablice« za vse napisne namene vsled njihove trepnosti zelo priporočljive. Tvrd-ka izdeluje »emailne tablice« v vseh po-ljubnih velikostih in barvah. Tablice izvr-šuje tvrdka z emailom, ki ga raztopi v ognju, vsled česar so table v trepnosti nedo-segljive. »Emailne tablice« so posebno pri-poročljive kot: tablice svaril in prepovedi itd. Cenjene interese opozarjamo, da si ogledajo izložbo na ljubljanskem velesejmu Pav. E 66, 67, kjer dobe podrobnejša po-jasnila.

R. Nipič in drug »Toplodar« in »Reneks-ploza«. Pav. G. 235.

Tvrdka je znana že izza lanskega vele-sejma po svojem poznanem »Toplodaru«. Letos pa nas je presenetila zopet z novim izumom. To je karbidna svetilka »Reneks-ploza«. Karbid se je v primeri s svojo ener-gijo — znano je, da je karbidna luč najmočnejša — dosedaj jako malo uporabljal za domačo razsvetljavo. To pa radi tega, ker pri dosedanjih karbidnih svetilkah ni popol-noma zgorel, temveč pri sedanjih svetilkah je izhlapele brez koristi kar polovico ali več plina. Na drugi strani so dosedajni sistemi pogosto povzročali smrtonosne eks-plोजije, da ne govorimo o neprijetnem smradu, ki ga je dosedaj povzročala karbid-na svetilka. Nobenega izmed teh nedostat-kov pa nima nova iznajdena svetilka »Ren-eks-ploza«. Ki je dandanes patentirana v vseh državah. Ta svetilka je tako enostav-na, da jo more uporabljati vsak otrok in je vsaka napačna manipulacija izključena. Tu-di ne zahteva »Reneks-ploza« nobene opre-znosti, ker se enostavno poljubno napolni s karbidom in vodo. Svetilka gori z enako-mernim, vedno enakosvitlim plamenom, ka-kor električna luč. Razven tega se da svet-loba poljubno regulirati, zmanjšati ali po-večati, svetilka se po potrebi ugane ter zopet prižge, ne da bi jo bilo treba odpre-ti ali napolniti s svežim karbidom, prednost, ki jih takisto nima noben drug sistem. Po-kvariti se na tej svetilki ne more ničesar razen gorilce, pa tudi ta je dolgotrajen, ker je dobro konstruiran. Svetilka »Reneks-plo-za« je tudi vedno čista, ker ima karbid po-soben zaprt lonec. Nobena od dosedanjih karbidnih svetilk ni gorela po volji, temveč vsaka neredno, nesigurno. Dosedanje sve-tilke so imele polno kompliciranih naprav, ki so se vsak čas pokvarele. Pri »Reneks-plozi« odpadejo vsi ti nedostaki. »Reneks-ploza« ima tudi najcenejšo luč, ker porabi mnogo manj razsvetljevanega materiala, kakor kakršnakoli druga svetilka. Svetilka lahko služi kot rezerva za elek-trično luč. Karbid se drži konservirano v svetilki tedne in mesece. »Reneks-ploza« je v porabi na železnikah, n. pr. kot ročna in signalna svetilka, svetilka za lokomotive, za razsvetljavo postaj itd. Dale je v upo-ra-bi kot janska, rudniška svetilka, svetilka za domačo razsvetljavo, reflektor pri av-tomobilih in sploh za vse vrste privatne in industrijske potrebe. Oglejte si kolo 235 v paviljonu G.

Šole v Podkarpatski Rusiji.

Ce so Madžari v Podkarpatski Rusiji vodili politiko mračnjenja in so stali na stališču, da prebivalstvo na vsak način održe v najbolj črni kulturni temi, je osvobodena Čehoslovaška razumela svojo misljo popolnoma drugače in je pričela v krajih, zapuščenih skozi stoletja, vnašati luč prave. Četudi se ni moglo v kratkem času petih let nadomestiti onega, kar je bilo sistematično zanemarjeno skozi desetletja, se je vendar doseglo zadostne in popolnoma zadovoljive rezultate. In so s tem Čehi dosegli, koliko se more doseči tudi v kratkem času z dobro organizacijo in čvrsto vojo. Ugotovljeno je, da je bilo pred vojno v Podkarpatski Rusiji celih 76 odstotkov analfabetov, dočim jih je danes le nekaj nad 40 odstotkov. Te rezultate se je moglo doseči z razširjenjem šolske mreže, ki se od Uzhoroda po malem širi vedno bolj proti vzhodu in objema tudi najoddaljenejše kraje. Ali za pokrajine, ki so bile zapuščene v toliki meri, ni zadosti samo šolska izobrazba. Ravno tako važna, če ne mogoče še bolj je izvenšolska izobrazba v raznih kurzih. Ne smemo namreč pozabiti, da je v Podkarpatski Rusiji pogost pojav analfabetska recidiva, da so namreč mnogi, ki so se pri volikih naučili čitati in pisati, to zopet pozabili. Ta pojav se more kaj lahko razlagati z izolatorsko taktiko madžarske politike, in tako se je tudi kaj lahko zgodilo, da v karpatske gorske vasi ni skozi par let prodrla nobena knjiga ali pa časopis. Razen tega je bil pa to tudi malo prevelik luksuz za ubogo in bedno prebivalstvo, ki je životalo v gorskih skalnatih votlinah ali pa v od dežja izpranih lesenih kolibah. Madžarska ni imela od njih pričakovati nobenega posebnega dobčka in zato tudi ni hotela razmetavati »po nepotrebnem« denarja za te hrabovce in gorjance.

Danes pa se medtem za ljudsko izobrazbo v Podkarpatski Rusiji izdajajo in potrošijo velike vsote. Posebno veliko pažnjo posvečajo izvenšolski izobrazbi. Tako so odprli od l. 1920 pa do danes 59 gospodarskih šol, številno učencev pa je poskočilo od 30 na 2680. Se večji napredek pa je bil dosegel v kmetsko-gospodarskih kurzih. Dočim je bilo v teh kurzih l. 1921 samo 105 slušateljev, je poskočilo njihovo število do danes že na 15.000. Interesanten pojav, kako vnašajo česke oblasti v Podkarpatsko Rusijo luč kulture, so gledališča in kinematografi. Tako ima danes že skoro vsaka podkarpatska šola tudi svoj majhen oder, čeprav prebivalstvo poprej niti pojma ni imelo, kaj da je pravzaprav to: gledališče. Razumljivo je, da je pri prvih predstavah prihajalo do raznih kurtoizit, ker se je publika mešala v igro z raznimi vzkliki, živo reagirajoča na posamezne faze igre z namenom, da pomaga na odru dobri in nedolžni osebam in da kaznuje in dejansko vpliva na zlobne. Tako je na pr. prišlo pri predstavi Jiraskove drame »Oče« do tako burnih scen, da so privedli predstave jedva mogli pomiriti razburjeno publiko. Velikega kulturnega pomena je tudi ambulanta kinematografska šola, ki je l. 1923 priredila po vseh karpatorskih vaseh 162 predstav s temu odgovarjajočim predavanji. Pri tem se je predvajalo 640 najraznovrstnejših vzgojnih filmov, združenih s 477 predavanji. Te predstave je obiskalo 50.000 posetnikov. Ta ambulanta kinematografska šola ima danes čez 70.000 vpisanih dijakov.

Karakteristično je stremljenje čehoslovaškega ministrstva prosvete, da se šolstvo v Podkarpatski Rusiji praktično prilagodi potrebam prebivalstva. Zato je bil ustvarjen poseben tip delavne šole. Rezultati so bili zadovoljujoči in je bilo na nedavni šolski razstavi v Uzhorodu mogoče videti prekrasne eksplanje narodnih vzorin po domačih ornamentih, ki so bili izdelani v teh šolah in pa umetniške rezba-

rije iz lesa. V zadnje navedeni stroki se je razvila v zadnjem času naravnost neka vrsta specialitete, ki obstoji v umetniškem izdelovanju cerkvenih predmetov iz lesa, izdelanih večinoma v mizarski šoli v Jasini. Velja nam še omeniti živinorejske in mlekarke kurze v Veresčaku, gospodarske šole v Domoskiju in Munkacsevu, kmetsko-ekonomске kurze za vojake in veterinarske tečaje. V bodočem šolskem letu se bo odprla v Uzhorodu tudi vzgojska šola. Ta strokovna izobrazba ima cilj, domačemu prebivalstvu omogočiti poznejše izkoriščanje prirodnih zakladov v teh krajih. Torej je ta popolnoma nasproten cilj od onega, ki so ga zasledovali Madžari, ki so prirodno bogastvo Podkarpatske Rusije sicer izkoriščali, vendar pa so prebivalstvo samo držali daleč od vsega tega.

Popoln neuspeh komunistične manifestacije v Pragi.

Za četrtek, dne 13. t. m. so napovedovali praški komunisti že ves teden »sodni dan za Prago in celo republiko«. Z vsemi mogočimi demagogičnimi sredstvi so razglajali, da je nastopil trenutek, ko bo »bojna solidarnost celokupnega delavstva pokazala svojo pripravljenost. Z lepav, ki so bili nabiti na vogalih, je tekla rdeča kri. In v vseh tovarnah, zavodih in stavbah so agitrali komunistični nastavljenici mrzlično za čim najboljše udeležbo na taboru na Staroměstskem trgu.

Uspeh, ki ga je rodila ta obširna zasnovana agitacija, je za komunistično stranko v čehoslovaški republici naravnost porazen. Kajti na Tabor na Staroměstskem trgu je prišlo vsega skupaj le 400 boljševikov, ki so po kratkem zborovanju odšli na trg Republike in od tam v sprevedu na Přikope. Za javno varnost so v tem času skrbeli na Staroměstskem trgu v celem 4

stražniki, ki niso imeli tekom vsega zborovanja nikakega posla. — Že pred 8. uro zvečer (ob 6. uri se je zborovanje pričelo) se je razšla vsa družba in ž njo vred tudi množični radovedneži, ki so se razgovarjali pomilovalno o tej manifestaciji »bojne solidarnosti« čehoslovaških komunistov. — Celotni nastop je izzvenel kot pogrebna pesem česko-slovaškega boljševizma.

Komunistični poslanec dr. Gatti, žid iz Podkarpatske Rusije, kot prvi govornik in za njim še nekaj komunističnih urednikov, so se zaman trudili, da bi razgledali peščico poslušalcev. — Cela ta »bojna manifestacija« je doživela popoln flasko, posebno še z ozirom na pisanje komunističnega glasila »Rude právo«, ki je prorokovalo državni prevrat kot posledico tega zborovanja. Utis, ki ga je odnesla Praga od tega nastopa, je pač ta, da je boljševizmu v Pragi in čehoslovaški republici za vedno odklenalo.

VELIKA SUŠA NA ČEŠKEM IN NA MORAVSKEM.

V čehoslovaški republici, zlasti na Češkem in Moravskem, vlada opasna suša, ki resno ogroža letošnje pridele. Vsa zapadna Morava, okrajji Bytč, Mezitič, Jihlava na Češkem, Nem. Brod, Pelhřimov, Tabor, Písek, Strakonice so letos že daljšo dobo brez vsake vlage. Zemlja je tako razsušena, da ne morejo orati s plugi, ker je gruda pretrda. Žetev ovsa se na južnem Češkem ravno sedaj vrši, pridelek je slab in malenkosten. Polovica Morave in četrtina Češke računa letos s povprečno letino.

ČUDEN SLUČAJ SLUTNJE.

Sedemnaletna Blanka Budner je nesla na grob svoje matere na trsatskem pokopališču cvetice. Tja je šla vesela in zdrava, vračala se je pa žalostna in zmedena. Srečalo jo je par prijateljic. Ker je napravila nanje nenavaden utis, so jo vprašale,

kaj se ji je pripetilo. Povedala jim je, da se je polastila, ko je klečala na grobu matere, čudna slabost, tako, da je malo manjkalo, da ni omedlela. V onem trenutku je slišala razločno glas svoje matere, ki ji je zamrmral besedo: »Pridi.« Zapustila je pokopališče, opotekaje se in z žalostno slutnjo v srcu.

Pozneje se je zvedelo, da je mladenko, v trenutku, ko je vrnivša se, prestopila prag domače hiše, napadel in ustrelil nenadoma zblazneli lastni stric Milan Sablč. Tragični slučaj je vzbudil na Sušaku, kakor tudi na Reki, kjer je imela Budnerjeva veliko znancev, mnogo sočutja.

Senzacionalna iznajdba Italijanskega inženierja. Rimski časopisi prinašajo vest o važni iznajdbi italijanskega inženierja Ermanno Fiamma, ki je izumel nov radiotelemehaničen sistem, potom katerega lahko vodi katerikoli preglbljivi predmet v daljavi z električnimi valovi. Poskusi pred komisijsko mornariškega ministrstva so se popolnoma posrečili. Torpedni čoln s poveljniškim postajo na palubi je manevriral na daljavo 1500 m s čolnom, ki je moral voziti po poti, katere mu je bila označena s poveljniškimi ladjami. Dasi je inženir dočel vedno novo smer, je čoln ves čas sledil danim poveljem ter izvedel na radiotelegrafično povelje preko 60 voženj v razno smer in 10 milj na daleč. Ta sistem se zelo razlikuje od onega, ki je v rabi na Francoskem in v Ameriki, in sicer v tem, da je neobčuten za vse moteče interference. Fiamma pripisuje svoji iznajdbi velik pomen in je mnenja, da bo igrala zlasti veliko vlogo pri usmerjanju torpedov iz aeroplanov in ladij in pri zračnih torpedih na večjo daljavo.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

81

Opazujoča deklica je bila vsa trda od začudenja, ko je videla, s kakšno lahkoto se je sklonjen mož ognil velikim šapam. In zdaj — o Alah! — je od zadaj planil na levji hrbet, predno se je žival obrnila in ga pograbila za grivo. Lev se je vzpel pokonci kakor konj. Tarzan je vedel, da bo to storil in je bil pripravljen. Položil je svojo silno roko krog temnogričnega vratu in enkrat, dvakrat, dvanaestkrat je predrla ostru klina levo stran.

Numa je besno otepal in strahovito rjovel od jeze in bolečine, vendar ni mogel stresti orjaka s svojega hrba, niti ga doseči s svojimi zobmi ali šapami. Premalo časa je še preostajalo kralju z veliko glavo za življenje. Bil je mrtev, ko je Tarzan vpustil njegov vrat in vstal.

Potem je hči puščave doživela nekaj, kar jo je še bolj prestrašilo, kakor pa lev. Mož je stopil na mrtvo truplo svojega plena, obrnil lepi obraz proti polnemu mesecu, in zarjovel tako strašno, kakor dosedaj še ni čula.

S krikom groze se je umaknila od njega. Mislija je, da je znorel zaradi strašnega razburilivega boja. Toda ko je izzvenel v gorah odmev tega nečloveškega bojnega krika, je mož povsili oči in pogledal deklico.

Tedaj je prijazen smehljaj razgibal njegovo lice in deklica je posnela iz tega, da je že pri pameti. Olajšana se mu je nasmehnila.

»Kakšen mož ste vi?« je jecljala. »Vaš čin je nezasišan. Se sedaj ne morem verjeti, da je en sam mož le z nožem premagal el adreo ne da bi sploh bil ranjen. In potem ta nečloveški krik. Kaj pomeni to?«

Tarzan je zardel. »Jaz večkrat pozabim« je dejal, »da sem civiliziran človek. Kadar ubijam, sem pač drug človek.«

Več pojasnjevati ni hotel, ker se mu je zmirom zdelo, da je vsaki ženi, on, ki je postal skoro zver, odvraten.

Potem sta nadaljevala svojo pot. Solnce je stalo že eno uro na obzorju, ko sta prišla iz gora in stopila v puščavo.

Kraj potoka sta se pasla oba konja. Tako daleč sta zbežala pred levom in bila zdaj mirna.

Tarzan in deklica sta z lahkoto ujela vsak svojega in odjahala v duar šejka Kadur ben Sadena. Zasledoval ju ni nihče. Tako sta prišla krog devete ure na cilj.

Sejk se je ravnomar vrnili. Žalostil se je, ker mu je izginila hči in mislil je, da so jo odpeljali roparji. S petdesetimi možmi je bil že pripravljen, da jo pojde iskat, ko sta oba prijahala v duar.

Njegovo veselje nad vrnitvijo svoje hčere je bilo ravnotako veliko, kakor, ko je spoznal Tarzana, ki jo je zopet varno pripeljal nazaj.

Kadur ben Saden je na vse mogoče načine izkazal svojemu gostu spoštovanje in prijateljstvo. Ko je deklica pravila o dogodku z levom, je obšla Tarzana množica občudujočih Arabcev, ki so ga hoteli na ta način počastiti.

Stari Sejk mu je prigovarjal, da bi stalno ostal pri njemu. Hotel ga je sprejeti kot člana svojega plemena in Tarzan je bil nekaj časa že napol odločen, da sprejme predlog in ostane pri temu prirodemu narodu, ki ga je razumel in je menda razumel tudi njega. Tudi njegovo prijateljstvo in nagajenje do deklice ga je sililo naj ostane.

Ce bi bila deklica mož, bi se sploh ne pomišljal, kajti bila bi mu prijatelj po srcu in lahko bi po mili volji jahal z njim in lovil. Ker je bila pa deklica, bi ga prastari običaji, ki so pri divjih narodih puščave še strožje ohranjeni kakor pri njihovih že bolj civiliziranih bratih in sestrah, je omejevali. In čez nekaj časa bi se deklica »veda omožilo« z enim teh temnih vojščakov, in potem bi bilo konec njunega prijateljstva.

Tako se je odločil, da odkloni Sejkov predlog. Ostal pa je še en teden pri njem v gosteh.

John Caldwell iz Londona.

Ko se je Tarzan poslavljaj, je jahal z njim v Bu Saado Kadur ben Saden s petdesetimi belo oblečenimi vojščaki. Dočim so sedali na konje, je prišla deklica, da se poslovijo od Tarzana.

»Molila sem, da bi ostali pri nas,« je dejala priprosto, ko se je sklonil s sedla k njej, da ji da roko. »In zdaj hočem moliti, da se zopet vrnete.«

Njene lepe oči so zrlle resno in njene ustnice so drhtele. Tudi Tarzan je bil ginjen.

»Kdo ve,« je odvrnil, se potem obrnil in odjahal za Arabci.

Pred Bu Saado se je ločil od Kadur ben Sadena in njegovih ljudi, ker je imel važne vzroke, da pride v mesto kolikor mogoče skrivaj. Razložil je šejku svojo željo in ta je takoj soglašal z njegovim sklepom. Arabci naj gredo v Bu Saado, vendar ne smejo nikjer izdati, da spada Tarzan k njihovi družbi. Pozneje jim je hotel sam slediti in se ustaviti v nekem gotovem domačem prenočišču.

Ko je prišel v mraku v mesto, ga ni videl noben znanec in je prišel neopažen v gostilno. Večerjal je skupaj z Kadur ben Sadenom, potem se je pa po ovinkih vrnil v svoje prejšnje stanovanje. Vstopil je skozi zadnja vrata in poiskal krmarja, ki je bil videti zelo presenečen, ko ga je ugledal še živega.

Povedal mu je, da ima pošto zanj in da mu jo takoj prinese. Na Tarzanovo prošnjo je obljubil, da ne pove nikomur o njegovi vrnitvi.

Takoj nato se je vrnil s par pismi.

V enem je bil ukaz njegovega predstojnika, da naj zapusti kraje dosedanjega svojega delovanja in se naj odpelje s prvim parnikom v ... Tu dobi pri nekem agentu, čigar ime in naslov je bil priložen, nadaljna navodila. To je bilo vse — kratko toda jasno.

Tarzan se je pripravil, da zapusti Bu Saado zgodaj zjutraj. Potem je šel k stotniku Gerardu, ki se je, kakor mu je povedal gostilničar, vrnil prejšnji dan s svojim oddelkom s pohoda.

Našel je častnika v njegovem bivališču. Z velikim presenečenjem ga je pozdravil.

Stotnik mu je pravil:

»Ko se je poročnik Gernois vrnil in javil, da vas ni našel na onem mestu, ki ste ga izbrali, da počakate nanj, dočim preišče njegov oddelk pogorje, sem bil ves vznemirljen. Več dni smo vas iskali po gorah. Potem so nam sporočili, da vas je napadel lev in raztrgal. V dokaz so prinesli vašo puško. Vaš konj se je vrnil drugi dan v taborišče. Tedaj nismo mogli več dvomiti o vaši smrti. Poročnik Gernois je bil ves potr. Vso krivdo je pripisoval sebi. On je namreč našel Arabca z vašo puško. Kako to vesel, ko izve, da ste se zdravi vrnili.«

»Brez dvoma!« je dejal Tarzan z jedkim smehljajem.

»Zdaj je v mestu,« je nadaljeval stotnik. Tarzan je pustil stotnika v veri, da je začel v

puščavi in končno prišel v taborišče Kadur ben Sadena, ki ga je spremlj v Bu Saado.

Kakor hitro mogoče se je poslovil od častnika in hitel nazaj v mesto.

V krčmi je izvedel od Kadur ben Sadena zanimivo vest. Šlo je namreč za belokožca s črno brado, ki je hodil zmerom kot arabec preoblečen naokrog. Nekaj časa je zdravil zlomljeno roko. Nedavno je izginil iz Bu Saade, toda zdaj se je zopet vrnil in Tarzan je zvedel za njegovo skrivališče. Šel je tja.

Pot je vodila skozi ozke, temne, smrdelice ulice do vegastih stopnic; vrh njih so bila zaprta vrata z malo luknjico. Tarzan je pogledal skozi odprtino. Prostor je bil razsvetljen in pri mizi sta sedela Rokof in Gernois. Zadnji je baš govoril.

»Rokof, vi ste vrag!« je dejal Gernois. »Pravili ste me tako daleč, da sem izgubil zadnjo iskro časti. Napravili ste iz mene morilca, kajti mojih rok se drži še kri onega Tarzana. Če bi oni drugi vrag, Pavlovič, ne poznal moje skrivnosti, bi vas še to noč zadavil z lastnimi rokami.«

FRAN REPIČ

SODARSKO PODJETJE

LJUBLJANA, Kolezijska ul. 18 (Trnovo)

Velesiem paviljon E 107, 108

MALI OGLASI

Suhe gobe

kupuje
Sever & Komp.
Ljubljana,
Wolfova ulica.

Reli damski file-klobuki
došli. Cena od 180 Din višje.
Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Prodaja se

dobro ohranjeno pohištvo za 1 sobo in kuhinjo. Ponudbe na upravo lista pod „Pohištvo“.

Trgovski lokal

manjši, blizu državnega rudnika se odda istotam se srojem natakarcio, ki položi 5000 Din kavcije. Naslov v upravi lista.

Kupi se

do 200m² zemlje na periferiji mesta. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod „Dom“.

FRANC CERAR,

družba z o. z.
v Domalah pri Ljubljani
tovarna

slamnikov in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka 4. Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Tršan.

Stanovanje

na periferiji mesta obstoječo iz 1 sobe in kuhinje se zamožja z enakim. Ponudbe na upravo lista pod „Ugodno“.

Čitajte Celjani!

V brivnici Koštomaj, Prešernova ul. 19, Strženje samo 5 — Din istotam brusarja britev, gilov, škarij, kuh. nožev i. t. d.
Fran Koštomaj.

Brezplačno

prevzamem mesto sluga, skladiščnika ali hišnika, proti preskrbi malega stanovanja. Ponudbe na upravo lista pod „Zanesljiv“.

Gospodična

z večletno pisarniško priasko sprejme čezurno delo v kaki pisarni eventualno tudi na dom. Cenene ponudbe prosil na upravo lista pod „Vestna“.

Kupi

se dobro ohranjen štedilnik. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod „Štedilnik“.

Motorno kolo

„Puch“ 5 ks. v dobrem stanju se vsled odpotovanja prodaja za 5200 Din. Jamski trg 198, Zelenja Jama, Ljubljana.

Za krojaško obrt

iščem lokal na prometnem kraju, ako mogoče s stanovanjem bilo na dežel ali v mestu. Ponudbe na Alojz Jager, krojač, Laško.

Trgovski pomočnik

izkušen v manufakturni in špecijalni stroki, vojaščinu prost, išče mesta za takoj, kjerkoli Gre event. tudi za potnika. Ponudbe pod „Pošten“ na upravo lista.

Na prodaj

2½ konjskih sil močan dinam. Rabljen samo 1 leto. Cena po dogovoru. Alojz Vrhovec, Zuzemberk.

Iščem dekle

za vsa hišna dela. Ponudbe na upravo lista pod „Poštena“.

Pletilni stroj

znamke „Ilirija“, št. 6, za pavlo in volno. dobro ohranjen se ugodno prodaja. Na ogled in cena pri Angela Valter, Tižič št. 220.

Služkinja

boljša, m. a. s. išče mesta pri boljši rodbini, (tudi z otroki). Ponudbe pod „Pridna in zvesta“ na upravo lista.

Trgovec,

mlad, samostojen, želi znanja v svrhu ženitve, z gospodično, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod „Srečna bodočnost“ na upravo lista.

Krojaškega pomočnika

za velika dela, s plačo po dogovoru, ter hrano in stanovanjem v hiši, sprejme takoj: Rudolf Ribezel, krojač, Dol pri Hrastniku.

Lepa kočija

takse prosta, se zelo po ceni prodaja. Na ogled in cena: Grajščina pri Sv. Duhu, Škofja Loka.

Gospodična

vesele narave, ki razpolaga v popoldanskih urah s prostim časom, želi v svrhu zabave znanja s poštenim, inteligentnim gospodom, ki bi jo hotel kratkosti. — Cenjene ponudbe s sliko, ki se na zahtevo vrne, naj se pošljejo pod „Nagoljček“ na upravo lista. Tajnost zanjama.

Lep, črn premog

s4—5000kalorij, franko Ormož tona 4 Din 300 prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Tvornica prvovrstnih igrač
M. Raunacher
Ljubljana, Poljanska cesta 13
Paviljon „E“ 92/b.

PAVEL CVENKEL

pooblaščen borzni senzal Ljubljana, Strelška ul. 29. Telefon 911, posreduje pri prodaji in nakupu lesa, žita, poljskih pridelkov, kakor tudi vseh drugih vrst blaga, istotako tudi vseh efektov, ki notirajo na ljubljanski borzi.

Trgovske zveze s tu- in inozemstvom

Telefon 911

Pisma in brzojavke: CVENKEL, LJUBLJANA

Kruševačka tvornica mila „Merima“

Djurković, Ristić & Komp.

Osnovana 1839. **Kruševac.** Obnovljena 1897.

Proizvaja 5 vagonov mila dnevno.

Naznanja P. P. da se udeleži na IV. Ljubljanskem Velesjemu

od 15. do 25. avgusta t. l. v paviljonu „E“ mesto št. 27.
Na sejmu so izloženi vzorci vse vrste našega mila radi pregleda in prejema naročb.

Prva žebljarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici

Brzjavke: Zadruga Kropa
Pisma: Zebljarska zadruga, Kropa (Slovenija)
Telefon interurban: Podnart 2

Žebliji za železnice. Žebliji za ladje, črni ali pocinkani. Žebliji za zgradbe.
Žebliji za čevlje. Spojke za odre in prage. Spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid itd.
Vijaki z maticami. Zakovice za tenderje, kotle in mostove. Vijačni čepi. Verige.

Dokazano je, da je naš domači izdelek

izborne in izdatne kakovosti - vsled česar ni treba kupovati tujih izdelkov temveč vsaka štedljiva gospodinja naj zahteva

Izrecno le **KOLINSKO** cikorijo.

Aleksander Knez

pooblaščen senzal Ljubljanske borze se priporoča za izvrševanje

vseh borznih naročil

posebno za posle v efekti, vseh vrstah žita in moke, jajc, sena, slame, fižola, vina itd. itd.

Brzjavlj: Knez, Ljubljana. — Telefon št. 80.

Oglašujte v Narodnem Dnevniku!

Gospa Cana Dr. K., odveta. soproga v Ljubljani, nam piše:

Ker sem „Juhana“ po Vaših navodilih preizkusila, Vam lahko potrdim z veseljem, da pridobijo juhe in prikuhe z dodatkom „Juhana“ toliko na okusnosti, tekovosti, redilnosti in prebavljivosti, da se hrana brez „Juhana“ hrani z „Juhanom“ sploh ne da primerjati. „Juhana“ je velika dobrota za okusnost in zdravost prehrane.

Gospodična Polonca Z. v Št. Vidu nad Ljubljano nam piše:

Vsukdanja poraba Vašega izdelka „Juhana“ me je prepričala o njegovi izborni kakovosti in pa o tem, da Vaša priporočila niso prav nič pretirana.

Najboljša kolesa in šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo so edino

Josipa Petelinca, znamke Gritzner in Adler
Ljubljana

ob vodi poleg Prešernovega spomenika.

SUKNO

Gg. trgovcem! Z ozirom na ljublj. velesejm sem nabavil za jesensko in zimsko sezijo izredno množino vsakovrstnega **SUKNA**

primerne za vse pokrajine Jugoslavije. — Cene so ugodne. — Izbira velika in znano strokovno izbrane kvalitete pri tvrdki

J. GROBELNIK, LJUBLJANA, Mestni trg šte. 22.

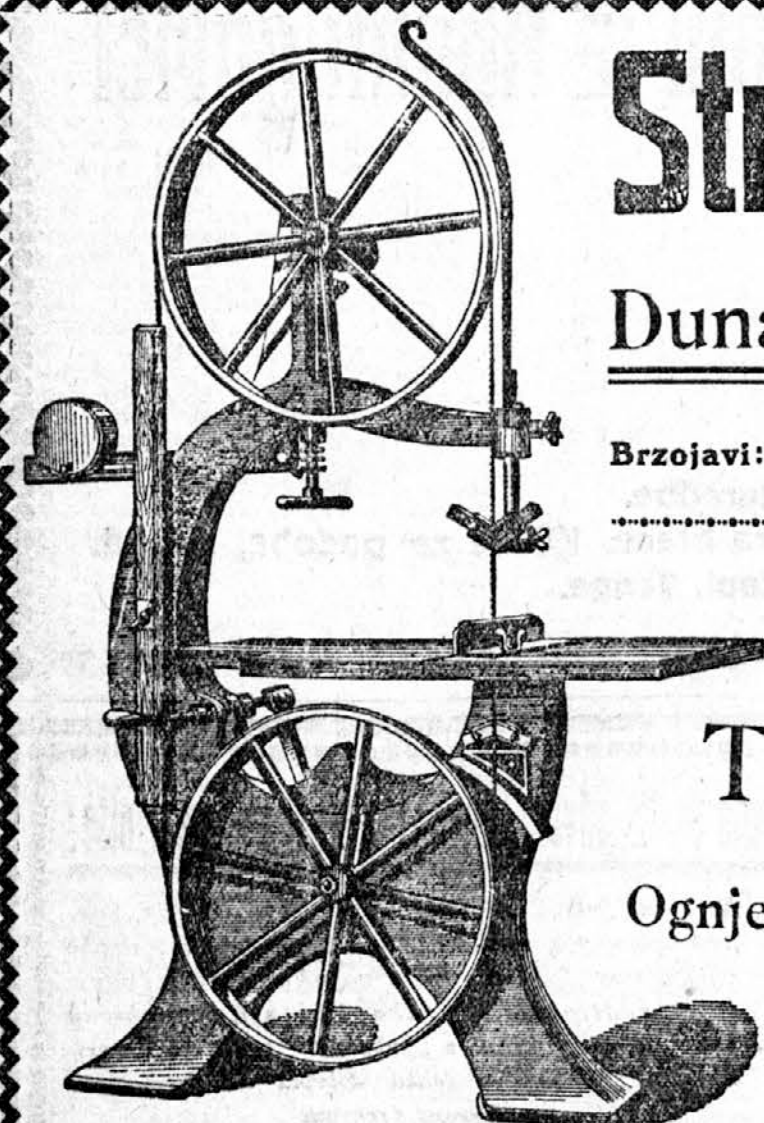
SUKNO

Portland-cementna tovarna delniška družba
Dovje v Mojstrani

priporoča

prima portland-cement

katerega izdeluje iz umetne zmesi krede in ilovice v vedno enakomerni, predpise daleč presegajoči kakovosti.

Strojne tovarne in livarne d.d.

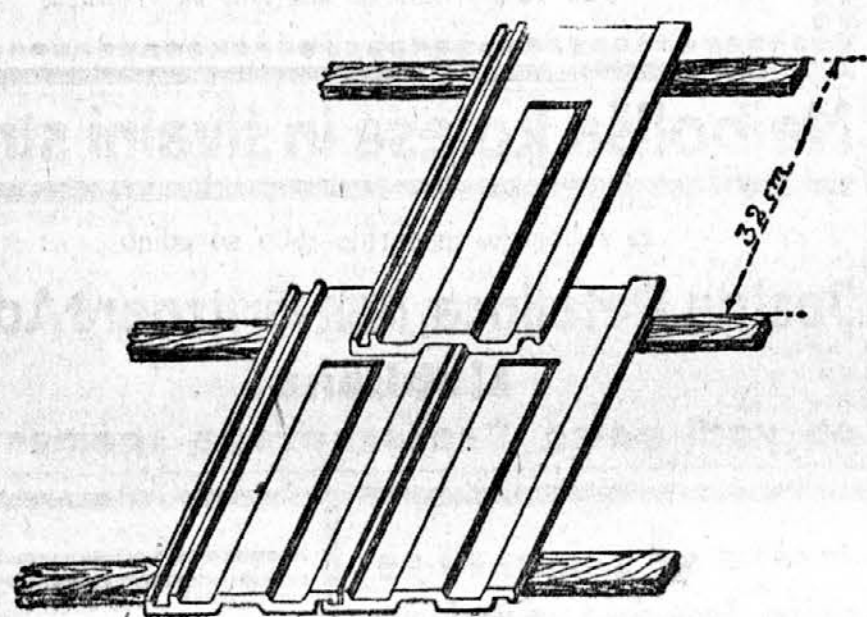
Dunajska cesta 35 **Ljubljana** Dunajska cesta 35

Brzjavi: „Stroj“ **Na velesejmu paviljon F** Telefon 142 in 230

Stroji za obdelovanje lesa — Turbine
Transmisije in železne konstrukcije

Ognjegasne potrebščine **ZVONOVI** Sesalke — Armature

Železolivarna — Kovinolivarna

Opozarjamo na naš paviljon
na velesejmu!

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 13

preje **VIDIC-KNEZ** tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini,
tako j dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema,
zareza ma, kakor tudi bobrovcev (biber) in

--:- zidno opeko -:-

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Ustanovljeno leta 1874.

JUGOSLOVANSKA INDUSTRIJA OLJA IN BARV

(Industrie Yougoslave de Huiles & Couleurs)
d. d.

DOL PRI LJUBLJANI (Slovenija)

proizvaja vsakovrstne zemeljske, pigmentne in kemične barve od
najnavadnejše do najfinejše vrste

Paviljon E, koja 29-30